

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ЩО ЗМІНИЛОСЯ?

реформування інституту адвокатури в Україні, яке відбулось 05.07.2012 р. із прийняттям Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (№ 5076-VI) (далі Закон), була обумовлена рядом фактів, серед яких не останню роль відігравали також і відповідні міжнародні зобов'язані, взяті Україною, зокрема, і перед радою Європи. Як зазначалось свого часу у пояснювальній записці до проекту закону, – адвокатура відіграє важливу роль у житті українського суспільства, що, в свою чергу, вимагає від неї високої професійності, незалежності та ефективності щодо здійсненні своїх функцій. Прийняття, у зв'язку із цим, нового Закону про адвокатуру мало б сприяти досягненню відповідних цілей та завдань, які ставляться перед цим інститутом, та які не можна було повною мірою реалізувати у межах існуючого законодавства.

виходячи із законодавства про адвокатуру та Правил адвокатської етики, адвокатська діяльність може здійснюватися тільки із урахуванням правил адвокатської професії. ці правила зобов'язують адвоката не ставити комерційні інтереси вище захисту, представництва прав особи, тому що це є завданням адвокатури.

але на практиці чимало адвокатів реєструються, як підприємці, створюють товариства з обмеженою відповідальністю та приватні підприємства. таке нехтування нормами профільного закону самими адвокатами пояснюється відсутністю прямих вимог стосовно обов'язкового обрання тієї чи іншої організаційної форми здійснення адвокатської діяльності, хоча аналіз норм свідчить про відсутність у особи, що має свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю, можливості реалізовувати професійні права поза встановленими законом організаційними формами.

в умовах нині діючих Податкового кодексу України (далі – Пк України) та Закону, хоча адвокатська діяльність і не є господарською і зокрема підприємницькою у сенсі ст. 3 Господарського кодексу України, проте ніхто не забороняє адвокату зареєструвати-

ся підприємцем.

Перелік осіб, котрі можуть самостійно обирати спрощене оподаткування, міститься в пункті 291.3 статті 291 глави 1 розділу XIV Пк України. Зокрема, до них віднесено юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, за умови, якщо вони відповідають встановленим вимогам та реєструється платником єдиного податку у встановленому кодексом порядку. оскільки в цій статті ми аналізуємо можливості перебування на спрощеному оподаткуванні індивідуально практикуючих адвокатів, то мова про юридичну особу не ведеться.

Згідно із ч.2 ст.3 Господарського кодексу України господарська діяльність, що здійснюється для досягнення економічних і соціальних результатів та з метою одержання прибутку, є підприємництвом, а суб'єкти підприємництва - підприємцями. Господарська діяльність може здійснюватись і без мети одержання прибутку (некомерційна господарська діяльність).

виходячи з того, що мета суб'єктів підприємницької діяльності не співпадає з метою адвокатської діяльності, є недоцільним реєстрація адвоката як суб'єкта підприємницької діяльності.

така дія адвокатів зумовлена тим, що оподаткування доходів адвокатів, які здійснюють адвокатську діяльність індивідуально провадиться за прогресивною шкалою ставок, а також на адвокатів та осіб, які систематично провадять незалежну професійну діяльність, поширюються умови та порядок декларування одержаних доходів, встановлені для фізичних осіб-суб'єктів підприємницької діяльності, згідно з якими адвокати зобов'язані щоквартально подавати податковому органу декларації наростаючим підсумком з початку року в строки визначені законом.

Попередній закон передбачав такі засади діяльності адвокатських об'єднань, як добровільність, самоврядування, колегіальність та гласність. відповідно до нього порядок утворення, діяльності, реорганізації та ліквідації адвокатських об'єднань, структура, штати, функції, порядок витрачання коштів, права та обов'язки керівних органів, порядок їх обрання та інші питання, що належать до їх діяльності, мали регулюватися статутом відповідного об'єднання.

у Законі немає ні засад діяльності адвокатських бюро та об'єднань, ні навіть натяків на вимоги до змісту їх статутів.

Не можу не зауважити, що цей факт яскраво свідчить про справжні інтереси авторів тексту закону, які прагнули не врегулювати адвокатську діяльність, а об'єднати адвокатів у певну структуру з ієрархією і бюрократичним апаратом, що існуватиме за рахунок обов'язкових внесків.

вважаю, що саме на цих питаннях слід було приділити більше уваги. вищеназвані проблеми у скорому майбутньому повинні бути реформовані, бо все одно рано чи пізно, ми зіткнемося з ціма проблемами на практиці.